

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Transmetre:
valor fonamental

Estils

L'HORT MEDICINAL

El caputxí Fra Valentí Serra de Manresa revela els secrets de cultiu i pràctiques terapèutiques de la tradició herborista i hortícola practicada pels franciscans caputxins des de fa segles.

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Elettra Stimilli: “M’atrau la dimensió utòpica de la religió”

La filòsofa italiana estudia els vincles entre economia, religió i política

Elettra Stimilli, en una visita recent a Barcelona. CRISTINA CALDERER

Des d'una posició laica, Elettra Stimilli, filòsofa italiana a la Universitat Sapienza de Roma, confessa que està fasciada per la religió com a fenomen social “i per la seva força per constituir comunitats” i també per la fe com a força de cohesió. A la pregunta de si és possible viure sense fe hi respon rotundament amb un no. I matisa: “La meua resposta és des del punt de vista filosòfic, no religiós. Crec que la veritat, en termes filosòfics, sempre està vinculada a la fe, no es pot limitar a la certesa científica”. Entrem, doncs, en el terreny dels límits borrosos, els vincles subtils, les categories no sempre disposades a deixar-se categoritzar. Si la filòsofa es mostra humil, és justament per aquesta aproximació als mons fronterers, disposada a trobar-hi esclertes, punts de fuga, punts d'unió.

“No m'agrada parlar de *societat secularitzada*, sinó més aviat d'una societat que ha assumit la mort de Déu”. És una puntualització que potser pot passar desapercebuda, però és fonamental en el pensament d'algú que ha centrat tota la seva recerca i reflexió al voltant precisament dels vincles entre filosofia, religió i política. Si la secularització ens porta a pensar en una societat en què ja no dominen els valors religiosos, l'obra de Stimilli ens mostra que la pervivència del fet religiós és encara vigent en àmbits com l'economia o la política. Molt interessada pel filòsof i sociòleg de la religió Jacob Taubes (de qui ha escrit l'única biografia que existeix), Stimilli va començar a interessar-se pels vincles evidents entre religió i política gràcies a l'obra de Taubes, que analitza la figura de sant Pau i assenyala la comunitat paulina com a comunitat política, amb la necessitat de fundar una vida en comú, que, com assenyala Stimilli, és una característica molt marcada de la religió i, en particular, del cristianisme. Aquesta força aglutinadora d'una comunitat amb una mateixa fe es veu substituïda, avui dia, pel mercat. “Pau no fa res més que criticar la submissió del judaisme a la llei i funda una altra comunitat en què la convivència no es basa en la llei sinó en la fe, en la llibertat de creure, i aquest és l'element comú del mercat. Walter Benjamin ja va assenyalar aquest comportament del capitalisme com a religió”.

Deute i sacrifici

El seu últim llibre, *The debt of the living. Asceticism and capitalism* (Universitat de Nova York, 2017), analitza justament aquest vincle. “La relació entre deutor i creditor –continua explicant Stimilli– se situa originàriament en l'àmbit sagrat del sacrifici. De fet, el cristianisme és la religió que ha radicalitzat l'ambició d'endeutament, en què estar en

deute permanent és una possibilitat d'inversió en un mateix. L'experiència del pecat, en la qual es fonamenta l'existència cristiana, es converteix plenament en l'experiència d'un deute que, a través del regal de la *gràcia*, mai ha de saldar-se, sinó que, com a tal, ha d'administrar-se com a possibilitat d'inversió. Avui dia, quan l'endeutament és el motor

Filosofia
“No es pot viure sense fe, en termes filosòfics”, diu Stimilli

de l'economia mundial, hem de reconstruir els mecanismes que han fet d'aquesta experiència una font de poder per identificar possibles línies de fuga”.

En un dels seus articles dedicats a aquest tema, escriu: “No només l'activitat laboral s'emmarca avui dia en un procés infinit d'inversió de la vida mateixa, sinó que l'home,

com a carència originària que no ha de satisfer-se, és la forma primordial en la qual el treball, el capital i el consum coincideixen i conflueixen de manera definitiva en una vida constantment *endeutada*. Els sacrificis no estan destinats a esmenar la seva condició, sinó més aviat a aconseguir que es reproduïxi una vegada i una altra, eternament. Així doncs, l'exercici del consum i el del sacrifici semblen íntimament relacionats, i, com a tals, indispensables per a l'existència de l'actual domini econòmic”.

Esriptora i conferenciant prolífica, la pensadora italiana va participar fa unes setmanes en el cicle Raó i Emoció: Societat, Política i Religió, que la Fundació Joan Maragall va organitzar al Palau Macaya de Barcelona. Allà va poder continuar aprofundint en aquest vincle entre religió, economia i política, meravellada de la capacitat de la religió per imaginar un futur i traçar aquesta dimensió utòpica (“La utopia no com a allò que no arribarà mai, sinó com el que fa canviar l'ara i dona una dimensió nova al present”, puntualitzava).

La caducitat de l'Estat

“Avui necessitem repensar una altra forma de política i d'espiritualitat sense el concepte de sobirania. Reemplacem-lo pel que és comú, ja que la sobirania del poble sempre fa referència a una identitat, mentre que actualment ens cal pensar sense l'u, sense la unitat, en la multiplicitat”, sosté Stimilli, per a qui la pluralitat social mai es pot entendre com una incorporació a un cos homogeni. “El repte –diu– és pensar la multiplicitat amb la tensió que això produeix. Hem de trobar formes de convivència, en què també hi hagi lloc per als conflictes, sense que es resolguin amb violència. El comú no vol dir neutralització, ni incorporació, sinó trobar formes de convivència diverses, i Europa ha d'anar per aquí. En aquest sentit, no podem concebre la política només en la dimensió pública, en què la dimensió privada queda exclosa. La política no pot expressar-se només en l'esfera pública en la línia de l'estat modern. De fet –continua Stimilli–, el model d'estat modern avui és caduc si volem repensar noves formes serioses de convivència”. Com a exemple pràctic del seu argument, i amb Itàlia com a referent, la pensadora cita el cas de Riace, el poble emblema que va passar d'estar gairebé deshabitada a ser un punt d'acollida de refugiats gràcies a la iniciativa del seu alcalde, Mimmo Lucano, ara condemnat per l'estat, que no només no veu amb bons ulls la iniciativa, sinó que utilitza l'emoció de la por i la desconfiança per treure'n rèdit polític. “L'alcalde havia demostrat que es pot conviure amb la diferència de manera pacífica, però l'estat ha condemnat aquest oasi de convivència i, en aquest sentit, és una mostra del que està vivint Itàlia”, confessa la pensadora, entre la impotència i la ràbia. —

OPINIÓ

La bellesa salva el món

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES
DE GÈNERE I CONFLICTE

Avéges, davant de situacions colpidores, es fa més evident la nostra petitesa, la impotència per ajudar l'altre, la manca de capacitat per variar la realitat. Aleshores està bé recordar-nos que sovint per canviar l'exterior hem de canviar primer el món interior. Un canvi en un gest pràcticament imperceptible, en una paraula o en qualsevol expressió, pot arribar a modificar també l'exterior, quan neix d'un real i profund canvi interior. Es manifesta d'una manera subtil, sense explicacions verbals, però acaba arribant als que ens envolten. Cal portar la mirada cap a l'interior per incrementar la comprensió exterior. De dins cap a fora és la direcció que dona sentit a qualsevol pràctica espiritual. Com expressa Maurine Stuart Roshí respecte a la tradició budista: “El budisme no és un conjunt de doctrines. No té cap dogma. Simplement ens ensenya a ser Buda. És un camí de desenvolupament espiritual, però sobretot és una via d'acció. En primer lloc, abans de res i sempre, una via d'acció. És amb això que hem de fer alguna cosa. No es tracta simplement de seure i conversar, o quedar-nos enganxats al nostre coixí per engolir-ho tot en nosaltres mateixos, per a nosaltres mateixos. Hem de redistribuir-ho i radiar-ho”. Centrar la recerca es-

Més consciència ens aporta més saviesa, i saviesa i compassió són indissociables

piritual només en el benefici personal converteix la pràctica en un camí estèril que, tard o d'hora, s'acabarà abandonant. Tampoc hem d'anar a l'extrem contrari i creure que hem de salvar el món, però el canvi en la consciència personal acaba contribuint a un món format per éssers més conscients. Més consciència ens aporta més saviesa, i saviesa i compassió són indissociables. Un petit i potser imperceptible canvi en l'interior d'un mateix, sumat als petits canvis de tota la resta, s'acaba convertint en una onada de canvi a tot el món.

GETTY

Rihanna denuncia el seu pare per..

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació eren problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tinci-

dunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lii, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet ritinalis greus, com la salmonel·losi. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —

Gent

TEXT:
LAURA SAULA

Ajornat el judici de paternitat

El jutjat de València ha ajornat sense data el judici de paternitat contra Julio Iglesias. El judici estava previst per al 4 de març, després que Javier Sánchez-Santos, el suposat fill secret del cantant, li sol·licités una prova d'ADN per confirmar la seva paternitat.

Ara el jutge ha demanat a Sánchez-Santos que es faci una prova de paternitat amb l'exmarit de la seva mare, Maria Edite Santos Raposo, per descartar el parentiu. Una prova que, de fet, ja es va fer fa anys i va resultar negativa. A diferència d'aleshores, que es va fer la prova de manera privada, ara és demanada pel jutge perquè sigui repetida de

Paris Jackson, ingressada

La model i cantant Paris Jackson acaba d'ingressar en un centre de salut mental per millorar la seva “salut emocional”, segons informa ‘People’. “Després d'un any molt ple de compromisos laborals que l'han dut per tot el món, ha decidit que necessitava prendre's un temps per reiniciar, realinear i prioritzar la seva salut física i emocional”, ha dit al mitjà una font propera.

Fa anys que la filla de Michael Jackson no s'amaga dels seus problemes de depressió i ansietat. El 2013, quan tenia quinze anys, va ser hospitalitzada després d'un intent de suïcidi, encara que més tard va confessar a ‘Rolling Stone’ que no